

Aan de leden van de vaste commissie voor
Volksgezondheid, Welzijn en Sport van de
Tweede Kamer Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Per E-mail

Datum	Telefoon	Ons kenmerk
30-9-2021	06 39 83 74 95	248000/2021
Contactpersoon	Bijlage(n)	Uw kenmerk
Joeri Veen	2	-

Onderwerp
Oplossing meer opleidingsplaatsen GZ-psychologen

Geachte leden van de vaste Kamercommissie voor Volksgezondheid, Welzijn en Sport,

Op donderdag 7 oktober 2021 vindt het Commissiedebat 'Arbeidsmarktbeleid in de zorg' plaats. Een debat dat geen moment te vroeg komt: de problematiek in de zorgarbeidsmarkt is urgent.

De druk op zorgmedewerkers is groot en de zorg heeft al enige tijd te maken met een ernstig tekort aan BIG-geregistreerde psychologen, waaronder GZ-psychologen. Uiteraard in de ggz, maar ook in de ouderenzorg, gehandicaptenzorg, revalidatie, ziekenhuiszorg en jeugdzorg. Deze tekorten leiden tot onwenselijke gevolgen voor de patiënt, zoals wachtlijsten, ondermaatse kwaliteit van zorg en onnodige verergering van klachten. In de strijd tegen de wachttijden is het nijpende tekort aan GZ-psychologen een belangrijke hinderpaal.

In deze gemeenschappelijke brief dragen NIP, NVGzP, P3NL, LVVP, Actiz, VGN en de Nederlandse ggz u graag concrete oplossingen aan voor dit tekort. In de kern: om te zorgen dat er meer behandelaars komen, is het nodig om al in 2022 meer GZ-psychologen op te leiden.

Opleidingsplaatsen blijven onbezet

Het probleem van een tekort aan opleidingsplaatsen doet zich vooral voor bij de opleidingsplaatsen voor GZ-psychologen. Daar wordt al een aantal jaar te weinig capaciteit beschikbaar gesteld door de overheid. Van de 1.334 aangevraagde opleidingsplaatsen bij Stichting Top Opleidingsplaatsen worden in 2022 helaas maar 832 opleidingsplekken daadwerkelijk beschikbaar gesteld.

In 2022 betekent dit dat slechts 62,3% van de benodigde plaatsen ingevuld wordt. Hierdoor kunnen psychologen niet doorstromen en blijft veel capaciteit onbenut. Frustrerend voor degenen die als opgeleid GZ-psycholoog aan het werk willen en zo een bijdrage zouden kunnen leveren aan het terugdringen van de wachtlijsten, maar bovenal een zeer slechte zaak voor patiënten die op de wachtlijst staan of belanden.

Substitutie als voorlopige oplossing

Ons voorstel is om de huidige overcapaciteit aan opleidingsplaatsen ‘Klinisch Psycholoog’ (KP), in 2022 te benutten voor meer opleidingsruimte voor GZ-psychologen. Door deze vorm van ‘substitutie’ toe te passen, kan de instroom aan behandelaren budgetneutraal worden gestimuleerd.

Capaciteit opleidingsplekken Klinisch Psycholoog en GZ-psycholoog

Waarom is dit mogelijk? In de afgelopen jaren is de capaciteit aan opleidingsplaatsen voor de opleiding tot KP groter dan de daadwerkelijke invulling. Dat komt omdat iemand pas tot KP opgeleid kan worden als deze GZ-psycholoog is. Als er dus te weinig GZ-psychologen instromen, kan er ook geen doorstroom zijn naar de KP-opleiding.

Het beschikbare volume aan instroomplaatsen voor de KP-opleiding in 2022 is door VWS vastgesteld op 243 plaatsen. Op basis van cijfers van Top Opleidingsplaatsen zijn er in 2022 daadwerkelijk 214 instroomplaatsen KP aangevraagd. Dit maakt het mogelijk om jaarlijks (maar in ieder geval voor 2022) 29 instroomplaatsen voor KP te substitueren naar 81 opleidingsplaatsen GZ-psycholoog.

NB. Het gaat hier overigens niet om een nieuwe constructie. Deze zogeheten substitutie (de overgebleven KP-plaatsen inzetten voor GZ-plaatsen) heeft in 2020 al eens plaatsgevonden met de Motie Renkema (zie bijlage 2). In 2020 heeft de Kamer een motie aangenomen waardoor in 2021 45 extra GZ-opleidingsplaatsen beschikbaar zijn gesteld. De staatssecretaris noemde dit destijds in de Kamer een oplossing waar het mes aan twee kanten snijdt.

Budgetneutraal

Dit voorstel is een budget neutrale oplossing die het aantal GZ-psychologen verhoogd en daarmee ook de mogelijke groei van het aantal KP-plaatsen verhoogd. Deze oplossing heeft breed draagvlak in het veld, mede omdat geen andere beroepsgroepen hiermee worden benadeeld.

Bovendien laten de cijfers van de afgelopen jaren (zie bijlage 1) zien dat niet alle zogeheten ‘beschikte’ (toegekende) opleidingsplaatsen daadwerkelijk worden ingevuld. Hierbij valt te denken aan jaarlijkse uitval o.a. door ziekte, zwangerschap en/of uitstroom. Het veld wil deze onbenutte opleidingsplaatsen graag invullen, maar bestaande regelgeving laat dat niet toe. Hierdoor wordt jaarlijks het niveau van de raming van het Capaciteitsorgaan niet gehaald.

Daarnaast is er al jaren een discussie over welke ontwikkelingen in de raming moeten worden meegenomen, over het (deels) meenemen van het stuwmeer van masters en over de lange evenwichtsperiode van de raming. Hierover zijn partijen constructief in gesprek.

Lange termijn oplossingen

Voor 2022 ligt er een kans om incidenteel binnen de budgettaire kaders een deel van de bestaande negatieve spiraal te doorbreken door substitutie. Uiteraard is het niet de bedoeling om “gaten te vullen door andere gaten te creëren”. Het inzetten van KP-plaatsen voor GZ-opleidingsplaatsen is een tijdelijke interventie om te voorkomen dat we dit begrotingsjaar kansen en geld laten liggen. Daarna moet er worden ingezet op structurele oplossingen voor de langere termijn vanaf 2023.

Ook hierover vindt tussen de betrokken partijen constructief gesprek plaats. Op dit moment pleiten we voor een incidentele oplossing voor 2022 om enerzijds aan de grote vraag naar GZ-psychologen te voldoen en anderzijds het potentieel aan GZ-psychologen die willen en kunnen doorstromen naar het beroep KP te vergroten.

Wij vertrouwen er op u hiermee bouwstenen voor een constructief Commissiedebat te hebben gegeven, en verwijzen naar de bijlagen voor meer achtergrond.

Voor nadere toelichting op de inhoud van deze brief kunt u contact opnemen met:

Joeri Veen	jveen@denederlandseggz.nl	06-39 83 74 95
Bieke Oskam	oskam@linking-partners.eu	06-47 40 15 11

Met vriendelijke groet,

mevrouw drs. V.J.W.C. Esman-Peeters
directeur de Nederlandse ggz

mevrouw drs. M.M.A.E. Rook
directeur NIP

de heer prof. dr. R.W.H.M. Ponds
voorzitter NVGzP

de heer drs. M.H.C. de Romph
directeur P3NL

mevrouw drs. J.M. Veenendaal
directeur LVVP

de heer drs. W. van Soest
directeur Actiz

de heer drs. F.T.B. Bluiminck
directeur VGN

¹ Dit aantal is niet conform het geadviseerde aantal van 299 instroomplaatsen van het Capaciteitsorgaan, maar het ministerie van VWS ziet dit als een 'ingroeipad' naar dit voorkeursadvies, aansluitend bij beschikbare opleidingscapaciteit. Dit betekent dat in de toekomst deze instroomplaatsen verder worden verhoogd naar 299 instroomplaatsen (conform advies Capaciteitsorgaan). Afhankelijk van de snelheid van het in groeipad (naar het totale aantal van 299 opleidingsplaatsen voor KP) kan de komende jaren dit aantal worden verhoogd.

¹ De opleiding tot GZ-psycholoog duurt twee jaar met deeltijdfactor 1. Deze 2 jaar kost de opleiding €82666,-- (€41333,-- per jaar per 1 fte). De opleiding tot Klinisch Psycholoog duurt 4 jaar met een deeltijdfactor van 0,75. Deze 4 jaar kost de opleiding €233082,-- (€77694,-- per jaar per 1 fte). Er passen per jaar 2,819 opleidingsplaatsen GZ-psycholoog in 1 opleidingsplaats Klinisch Psycholoog.

Bijlage 1 : Laatst beschikbare cijfers

Relevante documenten:

- [Verdeling 2022](#)
- [Tussentijdse raming beroepen GG](#)
- [Capaciteitsplan 2021-2024](#)
- [Kamerbrief reactie capaciteitsplan 2021-2024](#)

Bron: St. Top Opleidingsplaatsen (d.d. juli 2021)

Niet ingevulde opleidingsplaatsen na definitief verdeelplan, deze plekken kunnen op basis van bestaande regelgeving niet meer ingevuld worden. Hierdoor hebben we de afgelopen jaren minder op kunnen leiden dan het beschikbare volume.

Opleiding	2017	2018	2019	2020	
GZ-opleiding	30	39	29	31	
Klinische psycholoog	9	24	22	21	
Psychotherapeut	11	24	13	7	
Totaal	50	87	64	59	260

Tabel 1: toewijzing 2022

Opleiding	Beschikbaar	Behoeft	Totaal toegewezen	Geen toewijzing	Niet ingevuld
GZPSY	745	1218	745	473	0
GZPSY VGP	66	116	66	50	0
PT	155	166	155	11	0
KP	243	214	214	0	29
KN	29	27	27	0	2
GGZVS 3-jarig	115	117	115	2	0
Totaal	1353	1858	1322	536	31

* De totale beschikbaarheid bedraagt 832 plaatsen voor de opleiding gz-psycholoog, waarvan 21 plaatsen zijn gereserveerd door VWS voor de pilot EVC- trajecten. Deze plaatsen worden niet door TOP Opleidingsplaatsen toegewezen.

Tabel 3: Opleiding gz-psychologen toewijzing per sector

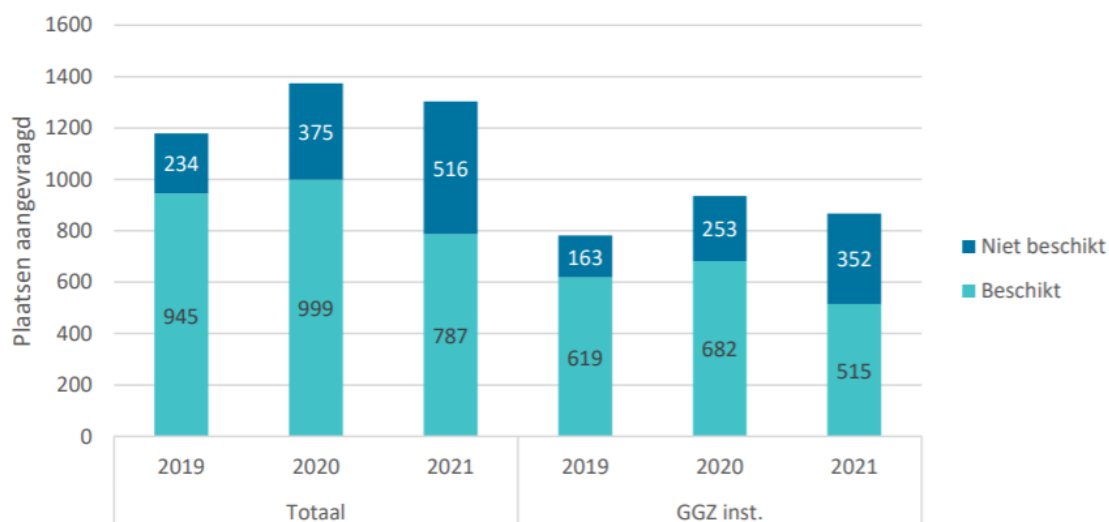
Sector	Behoeft	toewijzing	geen toewijzing	% toewijzing per sector	% toewijzing van totaal
GGZ	839	549	290	65%	68,3%
VPL	106	51	55	48%	6,4%
GHZ	103	71	32	69%	8,9%
ZKH	91	48	43	53%	6,0%
REV	27	17	10	63%	2,1%
EP	4	2	2	50%	0,2%
VGP	93	66	28	70%	8,1%
Totaal	1263	803	460		100,0%

Bron: VWS brief reactie VWS Capaciteitsplan 2021-2024 (d.d. 24 dec 2020)

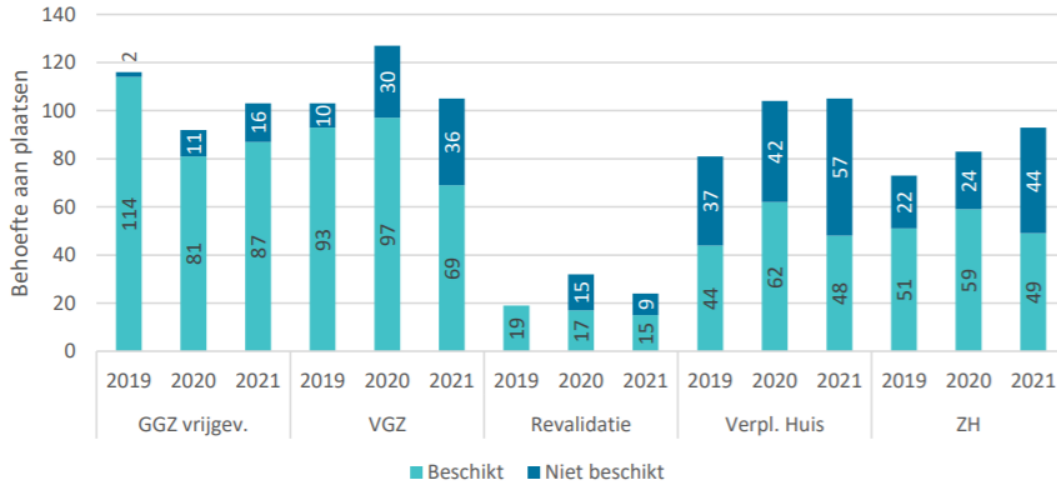
Opleiding	Advies CO	Voorkeur CO	Beschikbaar 2021	Kenmerk Beschikbaar 2022
Medisch specialist	1187 - 1288	1288	1187	1187
Extra psychiatrie	5	5	n.v.t.	5
Tandheerkundig specialist	21 - 25	23	26	18
Huisarts	863 - 978	921	820	850
Specialist ouderengeneeskunde	238 - 261	260	260	260
Arts verstandelijk gehandicapten	51 - 60	60	27	27
Sociaal geneeskundigen	199 - 223	199	190	199
GZ-psycholoog	832	832	832	832
Psychotherapeut	155	155	139	155
Klinisch neuropsycholoog	29	29	26	29
Klinisch psycholoog	299	299	185	243
Verpleegkundig specialist GGZ	235	235	115	115
Verslavingsarts	19 - 22	19	18	19
Ziekenhuisopleidingen (FZO)	4183	4183	n.v.t.	n.v.t.
Geneeskunde	2900	2900	2900	2900
Tandheerkunde	346-359	359	259	259
Mondzorgkunde	353-395	353	340	340
Physician Assistant	190-261	261		
Verpleegkundig specialist AGZ ⁹	442-672	442	700 ⁸	700 ¹

Bron: [Nivel Opleidingsplaatsen](#) voor GZ-psychologen: hoeveel worden aangevraagd, beschikt en ingevuld?

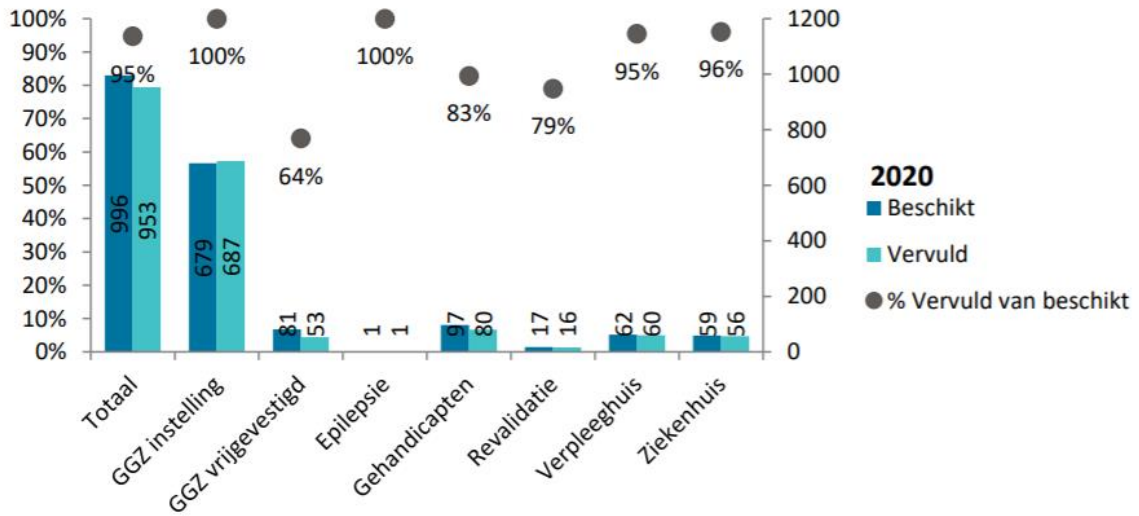
Figuur 1 Het totaal aantal aangevraagde opleidingsplaatsen (links), het aantal aangevraagde plaatsen door GGZ-instellingen (rechts), en daarvan het aantal beschikte en niet beschikte plaatsen in 2019, 2020 en 2021

Figuur 2 Aantal aangevraagde opleidingsplaatsen door instellingen in andere sectoren, en daarvan het aantal beschikte en niet beschikte plaatsen in 2019, 2020 en 2021

Figuur 3 De verhouding tussen het aantal beschikte en vervulde opleidingsplaatsen voor GZ-psychologen per sector in 2020

**Bijlage 2: Motie in 2020 ingediend door Renkema (Gr. Links) met brede steun in de kamer
aangenomen**

35570-XVI-118	03 december 2020
Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (XVI) voor het jaar 2021	
MOTIE VAN HET LID RENKEMA	
Plenair debat - Begroting Volksgezondheid, Welzijn en Sport (35570-XVI) + Tweede incidentele suppletioire...	

(46)

Motie extra GGZ plekken

De Kamer,

Gehoord de beraadslaging,

Constateerende dat er voor 2021 aanzienlijk meer vraag naar opleidingsplaatsen voor gz-psychologen is dan het aantal plaatsen dat op dit moment beschikbaar is gesteld;

- Constateerende dat de recente tussentijdse raming van het Capaciteitsorgaan 45 extra opleidingsplaatsen voor gz-psychologen vanaf 2022 adviseert;

- Overwegende dat gz-psychologen een belangrijke rol spelen in veel sectoren, zowel in de geestelijke gezondheidszorg en ook de ouderenzorg waar de zorgvraag toeneemt;

- Overwegende dat er hierdoor behoefte is aan extra gz-psychologen die zo spoedig mogelijk beschikbaar zijn;

Verzoekt de regering niet in 2022 maar alvast in 2021 45 extra opleidingsplaatsen voor gz-psychologen beschikbaar te stellen;

En gaat over tot de orde van de dag.

Renkema